

СХВАЛЕНО
рішенням педагогічної ради
МОЦНПВТК УМ
від 12 вересня 2023 р.
протокол № 2

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказ від 14 вересня 2023 р. № 65-О
директор МОЦНПВТК УМ

Тетяна АНДРІЙЧУК

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання та протидію булінгу (цькуванню)
у Комунальному закладі «Миколаївський обласний Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді»
Миколаївської обласної ради

І. Загальні положення

1.1. Це Положення регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню), порядок реагування на випадки булінгу (цькування) (далі – Положення) у Комунальному закладі «Миколаївський обласний Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді» Миколаївської обласної ради (далі – МОЦНПВТК УМ).

Положення розроблене відповідно до Законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», листа Міністерства освіти і науки України «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)», Статуту МОЦНПВТК УМ, Правил внутрішнього трудового розпорядку, інших нормативно-правових та інструктивних документів.

1.2. Основною метою діяльності щодо запобігання і протидії булінгу (цькуванню) є створення безпечного освітнього середовища в МОЦНПВТК УМ, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації, формування в учасників освітнього процесу негативного ставлення до булінгу (цькування), захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя здобувачів освіти, педагогічних працівників та інших осіб.

1.3. Терміни, використані у цьому Положенні, вживаються у таких значеннях:

- булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи

- та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого;
- кривдник (булер) – учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, яка вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;
  - потерпілий (жертва, мішень булінгу) – учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, щодо якої було вчинено булінг (цькування);
  - спостерігачі – свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);
  - сторони булінгу (цькування) – безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», «Про соціальні послуги», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».

II. Форми, ознаки та прояви булінгу (цькування)

2.1. До булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу (або інших закладів освіти, на базі яких працюють гуртки) та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами тощо) та (або) за межами МОЦНПВТК УМ під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу, й інших освітніх заходів, що організуються за згодою директора МОЦНПВТК УМ, у тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

2.2. Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

2.3. Визначаються наступні форми булінгу (цькування):

- економічний булінг (цькування) – форма булінгу (цькування), що включає умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
- фізичний булінг (цькування) – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабїж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та ін.;

- сексуальний булінг (цькування) – підвид фізичного, означає дії сексуального характеру, включає образливі жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток, обмацування сексуального (інтимного) характеру та/або змісту тощо;

- психологічний булінг (цькування) – психологічне насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування і включає образи, поширення неправдивих чуток, глузування, залякування, ізоляція, ігнорування, бойкот, відмова від спілкування, погрози, маніпуляції, шантаж тощо;

- вербальний булінг (цькування) – образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушування жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу;

- кібербулінг – новітній спосіб знущання з використанням електронних засобів комунікації, який включає:

- перепалки, або флеймінг – обмін короткими гнівними репліками в чатах, форумах, дискусійних групах тощо;
- нападки – повторювані образливі SMS-повідомлення, в меседжери, постійні дзвінки тощо;
- обмовляння – це розповсюдження принизливої неправдивої інформації через текстові повідомлення, фото, відео з використанням засобів електронного зв'язку;
- самозванство або перевтілення в певну особу, використовуючи її акаунт в соціальних мережах, блогах, пошті, системі миттєвих повідомлень тощо;
- ошуканство або видурювання конфіденційної інформації (текстів, фото, відео) та її передача в Інтернеті або поштою тим, кому вона не призначалась;
- сталкінг або кіберпереслідування – це дії з прихованого вистежування, зазвичай зроблені нишком, анонімно, з метою нанесення психологічної або фізичної шкоди;
- знімання на відео реальних нападів з метою їх поширення в інтернет мережі або хепіслеппінг;
- використання інтернет-спілкування для подальшого вчинення дитиною певних дій, зокрема використання її у сексуальних цілях (кібергрумінг) або доведення до самогубства («спільноти смерті»).

2.4. Проявами, що можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу МОЦНПВТК УМ, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- неврівноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для особи поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування;

- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску занять;
- відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття;
- депресивні стани;
- аутоагресія (самоушкодження);
- суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та/або ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги особи на біль та/або погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
- наявні пошкодження або зникнення майна та/або особистих речей.

III. Запобігання та протидія булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ

3.1. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у закладі ґрунтується на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між адміністрацією, педагогічним колективом і батьками (законними представниками) малолітнього чи неповнолітнього здобувача освіти;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів МОЦНПВТК УМ.

3.2. Системна діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ спрямовується на:

а) визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання виникненню булінгу (цькування) та/або потенційних ризиків його виникнення;

б) виявлення булінгу (цькування) та/або потенційних ризиків його виникнення;

в) визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу (цькування) та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

3.3. Завданнями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ є:

- створення безпечного освітнього середовища, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітнього процесу;
- визначення стану, причин і передумов поширення булінгу (цькування) у закладі;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг (цькування);
- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, усвідомлення булінгу (цькування) як порушення прав людини;
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобіганню булінгу (цькуванню).

3.4. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) відображається в Плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ (далі – План).

Розроблення, затвердження та оприлюднення Плану забезпечує директор МОЦНПВТК УМ у межах наданих йому повноважень з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства юстиції України, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

План розробляється до початку навчального року.

Протягом навчального року директор МОЦНПВТК УМ здійснює контроль (за потреби, але не рідше одного разу на півріччя) за виконанням Плану та забезпечує внесення (за потреби) до нього змін.

3.5. Планування заходів щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) здійснюється за результатами моніторингу стану освітнього середовища в МОЦНПВТК УМ.

Заплановані заходи повинні:

- спрямовуватись на задоволення потреб МОЦНПВТК УМ у створенні безпечного освітнього середовища;
- мати вимірювані показники ефективності;
- залучати всіх учасників освітнього процесу.

Заплановані заходи можуть відбуватись у будь-якій формі: зустрічі, бесіди, консультації, лекції, круглі столи, тренінги, тематичні заходи, конкурси, спільні перегляди та обговорення тематичних відеосюжетів, літературних творів, матеріалів ЗМІ, особистого досвіду, запрошення гостей, у формі рольових ігор та інших організаційних формах.

3.6. До заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ, належать заходи щодо:

- організації належних заходів безпеки відповідно до законодавства (відеоспостереженням за місцями загального користування тощо);
- організації безпечного користування мережею Інтернет під час освітнього процесу;

- контролю за використанням засобів електронних комунікацій малолітніми чи неповнолітніми здобувачами освіти під час освітнього процесу;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу, зокрема:
  - розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, вміння відстоювати свої права та поважати права інших;
  - розуміння та сприйняття принципів рівності та недискримінації, поваги до гідності людини, толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки;
  - здатності попереджувати та розв'язувати конфлікти ненасильницьким шляхом;
  - відповідального ставлення до своїх громадянських прав і обов'язків, пов'язаних з участю в суспільному житті;
  - здатності визначати, формулювати та аргументовано відстоювати власну позицію, поважаючи відмінні від власних думки/позиції, якщо вони не порушують прав та гідності інших осіб;
  - здатності критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій, приймати обґрунтовані рішення;
  - здатності до комунікації та вміння співпрацювати для розв'язання різних суспільних проблем, зокрема шляхом волонтерської діяльності тощо;
- підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу про булінг (цькування), його причини та наслідки, порядок реагування на випадки булінгу (цькування) тощо;
- створення в МОЦНПВТК УМ культури, що ґрунтується на нетерпимості до будь-яких форм насильства та дискримінації, у тому числі булінгу (цькування).

3.7. Запобігання булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ здійснюється шляхом реалізації наступних стратегій:

3.7.1. Інформування – відповідно до статті 30 Закону України «Про освіту» заклад надає на своєму веб-сайті відкритий доступ до таких документів:

- План заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ;
- Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ (розділ 5 даного Положення);
- Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування) (розділ 6 даного Положення);
- Правила поведінки вихованців в МОЦНПВТК УМ.

На початку навчального року (серпень – вересень) проводяться інструктажі та роз'яснення щодо протидії, реагування та профілактики булінгу (цькування) в освітньому просторі (заступником з навчально-виховної роботи – адміністративно-педагогічного персоналу і педагогічних працівників; заступником з адміністративно-господарчої частини – медичного, обслуговуючого персоналу, спеціалістів та працівників сектору бухгалтерської служби; керівниками гуртків – здобувачів позашкільної освіти).

3.7.2. Діагностика – здійснюється періодично в процесі моніторингу, як правило, методом анонімного опитування (анкетування) учасників освітнього процесу (у тому числі, з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій). Контроль за проведенням моніторингу покладається на заступника директора з навчально-виховної роботи.

3.7.3. Просвітницькі заходи – системна робота спрямована на формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Реалізується під час традиційних масових заходів та спеціально організованих тематичних зустрічей, бесід, консультацій, тренінгів тощо. Керівники гуртків спільно з практичним психологом МОЦНПВТК УМ проводять командоутворюючі ігри, психолого-рольові ігри за темами протидії насильству у всіх його формах, толерантності, профілактики конфліктів та булінгу (цькування). До реалізації просвітницьких заходів можуть залучатися представники громадських і молодіжних організацій, Національної поліції України, служби у справах неповнолітніх.

3.7.4. Швидка і відповідальна реакція на повідомлення про булінг (цькування) – формування готовності всіх учасників освітнього процесу негайно повідомляти та реагувати на випадки булінгу (цькування).

IV. Повноваження суб'єктів запобігання, протидії та реагування на випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ

4.1. Суб'єктами реагування у разі настання випадку булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ є:

- служба освітнього омбудсмена;
- служби у справах дітей м. Миколаєва та Миколаївської області;
- центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді м. Миколаєва та Миколаївської області;
- Миколаївська обласна рада;
- департамент освіти і науки Миколаївської обласної державної адміністрації;
- органи (підрозділи) Національної поліції України Миколаївської області;
- директор МОЦНПВТК УМ;
- заступник директора з навчально-виховної роботи МОЦНПВТК УМ;
- педагогічні та інші працівники МОЦНПВТК УМ;
- практичний психолог.

Суб'єкти реагування на випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ діють в межах повноважень, передбачених законодавством та цим Положенням.

Суб'єкти безпосереднього реагування (директор, заступник директора з навчально-виховної роботи, педагогічні та інші працівники, практичний психолог) здійснюють заходи, спрямовані на запобігання та протидію булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ згідно з Планом заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ.

4.2. Повноваження директора МОЦНПВТК УМ щодо запобігання та протидії булінгу (цькування) і реагування на його випадки:

- забезпечує створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування);
- забезпечує розробку, затвердження та оприлюднення Плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ;
- здійснює контроль за виконанням Плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ та забезпечує внесення до нього змін (за потреби);
- повідомляє принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);
- приймає і розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб;
- скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування;
- розглядає скарги про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг;
- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);
- повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ.

4.3. Повноваження заступника директора з навчально-виховної роботи МОЦНПВТК УМ щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) і реагування на його випадки:

- забезпечує та контролює виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);
- веде облік та оформлення документації щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) згідно цього Положення;
- проводить інструктажі та роз'яснення щодо протидії, реагування та профілактики булінгу (цькування) в освітньому просторі адміністративно-педагогічному персоналу і педагогічним працівникам МОЦНПВТК УМ;
- здійснює контроль за ефективністю просвітницьких заходів, спрямованих на формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії всіх учасників освітнього процесу (за потреби, але не рідше одного разу на пів року);
- забезпечує прозорість та інформаційну відкритість антибулінгової політики в закладі шляхом формування і оприлюднення на веб-сайті МОЦНПВТК УМ, розміщення на інформаційних стендах інформації та нормативно-правових актів з питань протидії булінгу (цькуванню);

- організовує та здійснює контроль за проведенням моніторингу стану протидії, реагування та профілактики булінгу (цькування) в освітньому просторі МОЦНПВТК УМ;
- здійснює контроль за порядком подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі;
- здійснює контроль за порядком реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).

4.4. Повноваження педагогічних та інших працівників МОЦНПВТК УМ щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) і реагування на його випадки:

- забезпечують виконання заходів, передбачених Планом заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ;
- проводять (керівники гуртків) інструктажі та роз'яснення щодо протидії, реагування та профілактики булінгу (цькування) в освітньому просторі вихованцям гуртків МОЦНПВТК УМ;
- забезпечують здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;
- вживають невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу;
- повідомляють директора про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;
- за потреби надають домедичну допомогу та викликають бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
- звертаються (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України;
- сприяють директору у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування);
- надають консультативну допомогу усім учасникам освітнього процесу. виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) у МОЦНПВТК УМ.

4.5. Повноваження практичного психолога МОЦНПВТК УМ щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) і реагування на його випадки:

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування), веде облік випадків та оформлення документації, згідно цього Положення;
- забезпечує виконання заходів, передбачених Планом заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в МОЦНПВТК УМ;
- здійснює діагностику рівня психологічної безпеки та аналіз динаміки;

- розробляє програми реабілітації для потерпілого (жертви, мішені) булінгу (цькування) та реалізує її за допомогою батьків або їхніх законних представників малолітньої або неповнолітньої дитини;
- розробляє корекційні програми для кривдника (булера) та їх реалізацію із залученням батьків або їхніх законних представників малолітньої або неповнолітньої дитини;
- надає консультативну допомогу всім учасникам освітнього процесу.

V. Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ

5.1. Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ (далі – Порядок) розроблений у відповідності до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти».

5.2. Цей Порядок визначає процедуру подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ.

5.3. Заявниками можуть бути здобувачі освіти, їх батьки або законні представники, педагогічні та інші працівники МОЦНПВТК УМ, інші особи, які беруть участь в освітньому процесі закладу.

5.4. Заявник забезпечує достовірність та повноту наданої інформації про випадок булінгу (цькування).

5.5. Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, директора МОЦНПВТК УМ або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладі.

5.6. Заяву (див. додаток 1) або повідомлення про випадок булінгу (цькування) або підозру щодо його вчинення приймає директор МОЦНПВТК УМ (за його відсутності – заступник директора з навчально-виховної роботи).

Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ (форма – додаток 2).

5.7. Директор МОЦНПВТК УМ у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування):

- невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);

- за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
- повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) та вжиття заходів для усунення таких причин;
- повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;
- скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі - комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

5.8. Склад комісії затверджує наказом директор МОЦНПВТК УМ. Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії.

5.9. Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж п'яти її членів.

До складу комісії входять педагогічні працівники, у тому числі практичний психолог закладу, представники служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ.

5.10. Головою комісії є директор МОЦНПВТК УМ.

Голова комісії:

- організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань;
- головує на засіданнях комісії та визначає перелік питань, що підлягають розгляду;
- визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії;
- доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник голови комісії.

У разі відсутності голови комісії та заступника голови комісії обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією за поданням її секретаря.

5.11. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії.

5.12. Член комісії має право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

5.13. Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;
- не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- брати участь у голосуванні.

5.14. Метою діяльності комісії є:

- припинення випадку булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ;
- відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у творчому об'єднанні (групі), де стався випадок булінгу (цькування);
- з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин;
- оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

5.15. Діяльність комісії здійснюється на принципах:

- законності;
- верховенства права;
- поваги та дотримання прав і свобод людини;
- неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування);
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування);
- нетерпимості до булінгу (цькування) та визнання його суспільної небезпеки.

У своїй діяльності Комісія керується Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законом України «Про освіту», Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», цим Положенням та іншими нормативно-правовими актами з питань щодо протидії булінгу (цькуванню).

Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

5.16. До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснень сторін булінгу (цькування), батьків або інших законних представників

малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування); висновків практичного психолога закладу; відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; експертних висновків (за наявності), якщо у результаті вчинення булінгу (цькування) була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого; інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо); іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;

- розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань комісії також належать:

- оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, в тому числі із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

- визначення причин булінгу (цькування) та необхідних заходів для усунення таких причин;

- визначення заходів виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування) у творчому об'єднанні (групі), де стався випадок булінгу (цькування);

- моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин булінгу (цькування), заходів виховного впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;

- надання рекомендацій для педагогічних працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками;

- надання рекомендацій для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

5.17. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

Секретар комісії не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання комісії, повідомляє членів комісії, а також заявника та інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

5.18. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

5.19. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії (див. додаток 3), що оформлюється наказом директора МОЦНПВТК УМ.

5.20. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

5.21. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
- ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

5.22. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), через об'єктивні причини (діагноз здобувача освіти), зумовлені психологічним станом зокрема, а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що директор має повідомити постраждалого.

5.23. Рішення Комісії реєструються в окремому журналі (форма – додаток 4), зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії. Потерпілий чи його (її) представник також можуть звертатися відразу до уповноважених підрозділів органів Національної поліції України та служб у справах дітей з повідомленням про випадки булінгу (цькування).

5.24. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення директором закладу.

VI. Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування)

6.1. Порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування) (далі – Порядок реагування) розроблений у відповідності до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти».

6.2. У разі підтвердження факту вчинення булінгу (цькування), за результатами розслідування та висновків комісії, яка кваліфікувала випадок не як одноразовий конфлікт чи сварку, тобто встановила, що відповідні дії носять систематичний характер, директор МОЦНПВТК УМ:

- повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України (та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування).

6.3. Комісія розробляє рекомендації для педагогічних працівників щодо освітньої діяльності з вихованцями, причетними до булінгу (цькування), їх батьками (особами, що їх замінюють) та заходи виховного впливу і стабілізації психологічного клімату у колективі (далі – заходи виховного впливу). Зокрема визначає:

- мету, конкретні завдання, зміст, методи та форми заходів виховного впливу;
- критерії визначення співвідношення між запланованими та отриманими результатами заходів виховного впливу.

Моніторинг ефективності застосування заходів виховного впливу до сторін булінгу (цькування) та необхідність їх коригування визначає комісія на черговому засіданні.

6.4. Заходи до сторін булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ застосовуються з метою:

- відновлення та нормалізації відносин між сторонами булінгу (цькування) після відповідного випадку;
- недопущення повторення випадку булінгу (цькування) між сторонами булінгу (цькування);
- загальної превенції випадків булінгу (цькування) у закладі.

6.5. Заходи виховного впливу реалізуються педагогічними працівниками МОЦНПВТК УМ, фахівцями служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді із залученням необхідних фахівців із надання правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги, в тому числі територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України та інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування).

Суб'єкти реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти під час реалізації заходів виховного впливу діють в межах повноважень, передбачених законодавством та цим Порядком.

6.6. Практичний психолог у межах своїх посадових обов'язків здійснює:

- діагностику рівня психологічної безпеки та аналіз її динаміки;
- розробку програми реабілітації для потерпілого (жертви) та її реалізацію із залученням батьків або інших законних представників малолітньої або неповнолітньої особи;
- розробку корекційної програми для кривдника (булера) та її реалізацію із залученням батьків або інших законних представників малолітньої або неповнолітньої особи;
- консультативну допомогу всім учасникам освітнього процесу;
- розробку профілактичних заходів.

6.7. Педагогічні працівники, які працюють з творчим об'єднанням, у якому зафіксовано випадок булінгу (цькування), забезпечують:

- виконання рекомендації комісії щодо доцільних методів навчання та організації роботи з вихованцями, причетними до булінгу (цькування) та їхніми батьками (законними представниками);

- дотримання правил поведінки учасниками освітнього процесу в МОЦНПВТК УМ, визначених Статутом закладу, законодавством;
- виробляють спільно з здобувачами освіти правила взаємодії творчого об'єднання чи групи під час освітнього процесу.

6.8. Батьки здобувачів освіти (законні представники) зобов'язані виконувати рішення та рекомендації комісії.

6.9. Відповідальність осіб причетних до булінгу (цькування)

6.9.1. Відповідно до наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» (зі змінами), дитина, яка вчинила булінг (цькування) учасника освітнього процесу підлягає взяттю на профілактичний облік з метою здійснення заходів індивідуальної профілактики поліцейськими підрозділами ювенальної превенції. Підставою для зняття з профілактичного обліку є відсутність випадків вчинення булінгу (цькування) цією особою впродовж року після останнього такого факту.

6.9.2. Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту:

«Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого,

- тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення,

- тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років,

- тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років,

- тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення директором закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу

- тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку».

VII. Прикінцеві положення

7.1. Це положення схвалюється педагогічною радою МОЦНПВТК УМ більшістю голосів, затверджується наказом директора і набирає чинності з моменту затвердження.

7.2. Положення і є обов'язковим до виконання усіма учасниками освітнього процесу МОЦНПВТК УМ.

7.3. Учасники освітнього процесу мають знати це Положення. Відповідальність за ознайомлення з ним та іншими документами, що регламентують запобігання та протидію булінгу (цькуванню), адміністративно-педагогічного персоналу та педагогічних працівників несе заступник директора з навчально-виховної роботи; медичного, обслуговуючого персоналу, спеціалістів та працівників сектору бухгалтерської служби несе заступник з адміністративно-господарчої частини; здобувачів гуртків несуть керівники гуртків.

7.4. Незнання або нерозуміння норм цього Положення не є виправданням невиконання обов'язків учасниками освітнього процесу.

7.5. МОЦНПВТК УМ забезпечує публічний доступ до тексту Положення через власний веб-сайт.

7.6. Зміни та доповнення до Положення вносяться рішенням педагогічної ради та затверджуються наказом директора.

Зразок заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) або підозру щодо його вчинення

Директору МОЦНПВТК УМ
Андрійчук Т.Г.

_____
(П.І.П. заявника (повністю), вихованця,
педагога, батька, матері)

_____
(адреса фактичного місця проживання)

_____
(контактний телефон, ел. адреса)

ЗАЯВА

Я, _____, інформую про випадок
(П.І.П. заявника (повністю), вихованця, педагога, батька, матері)
булінгу (цькування) щодо _____,
(П.І.П. того, хто є можливою жертвою (мішенню) булінгу (цькування))
вихованки гуртка «_____» з боку _____
(назва гуртка)

_____. Це виражається у тому, що _____
(П.І.П. вірогідного булера (булерів)) (опис ситуації, перерахувати види образ)

_____
_____
_____.

Прошу сприяти вирішенню даної ситуації, що склалася.
До заяви додаю фото- та відеоматеріали (за наявності).

Дата

Підпис

ЖУРНАЛ
реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування)
в МОЦНПВТК УМ

№ з/п	Дата прийняття заяви	Прізвище, ім'я, по батькові заявника (здобувач освіти, батьки, законні представники, педагогічні працівники, інші особи)	Контактна інформація заявника (адреса проживання, телефон, e-mail)	Короткий зміст заяви	Прізвище, ім'я, по батькові особи, яка прийняла заяву

ПРОТОКОЛ № _____
засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)
Комунального закладу «Миколаївський обласний Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді»
Миколаївської обласної ради

« ____ » _____ 20 ____ р.

Час ____ год ____ хв

Підстава:

_____ (від кого і коли надійшла заява або повідомлення про випадок булінгу (цькування))

_____ (стислий зміст заяви або повідомлення)

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Присутні:

Члени комісії (____ осіб) згідно з наказом про склад комісії від _____ № ____:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Інші особи (_____ осіб):

_____

_____

_____

_____

_____

СЛУХАЛИ:

I. Затвердження Порядку денного засідання

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ЖУРНАЛ
реєстрації рішень комісії з розгляду випадків
булінгу (цькування) в МОЦНПВТК УМ

№ з/п	Дата засідання	Номер рішення	Рішення та рекомендації комісії	Прізвище, ім'я, по батькові та посада членів комісії	Підписи членів комісії